

prima instanță: V.Nichitenco
instanța de apel: M.Guzun, A.Nogai, V.Brașoveanu

dosarul nr. 3ra-204/16

DECIZIE

06 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători:

Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru,
Oleg Sternioală, Valentina Clevadi

examinînd recursul declarat de către Damean Valeriu în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Demean Elena împotriva Consiliului și Primăriei Cîrnățeni raionul Căușeni, intervenient accesoriu Damean Valeriu cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2015, prin care s-a respins apelul declarat de Damean Valeriu și menținută hotărîre Judecătorei Căușeni din 13 mai 2015 de admitere a cererii de chemare în judecată,

c o n s t a t ă

La 03 noiembrie 2015, Demean Elena s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului și Primăriei Cîrnățeni, raionul Căușeni cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, în timpul înregistrărilor masive a imobilelor în satul Cîrnățeni raionul Căușeni au fost comise mai multe erori, iar ca urmare în Registrul bunurilor imobile s-a înregistrat eronat după Ceban Alexandra Macar dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile nr. cadastral 2713101.035.01 (construcție) și nr. cadastral 2713101.035 (teren), pe cînd urma înregistrarea să se efectueze după Demean Elena Macar.

Așadar, dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile enunțate, înscris după Ceban Alexandra a fost înregistrat în baza extrasului nr. 65 din Registrul de evidență a

gospodăriilor din 08 mai 2003 și titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 2713101035 din 03 decembrie 2003.

În vederea corectării erorilor comise, prin decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni, s-a dispus corectarea acestor erori, fiind anulate actele care au stat la baza înscrierii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile indicate supra, și anume: extrasul nr. 65 din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08 mai 2003 și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 2713101035 din 03 decembrie 2003 eliberat pe numele Alexandrei Ceban.

Potrivit anexei nr. 1 la decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008, s-a dispus efectuarea corectărilor asupra bunurilor imobile nr. cadastral 2713101035 (teren), cu suprafața de 0,2007 ha și nr. cadastral 271310197 (teren), cu suprafața de 0,2086 ha, cu înregistrarea dreptului de proprietate după Demean Elena Macar.

La 03 noiembrie 2014 s-a adresat Consiliului și Primăriei satului Cîrnățeni raionul Căușeni cu cerere prealabilă privind executarea deciziei Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 și anexei nr. 1 parte la aceasta și eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Demean Elena, asupra bunului imobil nr. cadastral 2713101035, cu suprafața de 0,2086 ha, însă răspuns nu a primit.

Consideră că, prin neexecutarea deciziei și anexei indicate supra, precum și imposibilitatea înregistrării dreptului de proprietate în Registrul bunurilor imobile, a fost lezată în drepturi.

Cere, reclamanta, obligarea Primăriei și Consiliului sătesc Cîrnățeni raionul Căușeni să execute decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni conform anexei nr. 1, parte la aceasta, și eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Demean Elena, asupra bunului imobil identificat nr. cadastral 2713101035, cu suprafața de 0,2086 ha.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Căușeni din 19 martie 2015, Demean Valeriu a fost atras în calitate de intervenient accesoriu de partea pîrîtului (f.d. 34).

Prin hotărîrea Judecătoriei Căușeni din 13 mai 2015, s-a obligat Consiliul sătesc Cîrnățeni raionul Căușeni să execute integral decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 și anexa nr. 1 la aceasta, să elibereze titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Elenei Demean pentru terenul identificat nr. cadastral 2713101035, cu suprafața de 0,2086 ha.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Demean Valeriu a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2015 s-a respins apelul declarat de Damean Valeriu și s-a menținut hotărârea Judecătorei Căușeni din 13 mai 2015.

La 29 decembrie 2015, în termenul prevăzut de lege, Damean Valeriu a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2015 și hotărârii Judecătorei Căușeni din 13 mai 2015, cu restituirea pricinii la rejudecare.

În susținerea recursului s-a invocat că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și procedural, și anume că, instanța de apel nu s-a expus la toate argumentele expuse în cererea de apel.

Dat fiind faptul că, pricina în cauză se referă la recunoașterea dreptului de proprietate, instanțele de judecată eronat au dispus examinarea în ordinea contenciosului administrativ, pe când cauza dată, urma a fi examinată în ordine generală, conform prevederilor dreptului de proprietate.

Menționează că, în ședința de judecată a prezentat o cerere adresată organului de urmărire penală referitor la prezentarea actelor false în instanța de judecată, și anume, decizia în baza căreia s-a efectuat corectarea erorilor, deoarece în arhivă astfel de acte lipsesc, însă nu a fost luată în considerare, din motivul neprezentării unui document confirmativ care să ateste cele invocate.

Consideră că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

Prin referința din 10 februarie 2016, Primarul satului Cîrnățeni susține recursul declarat de către Damean Valeriu, invocând că,

la baza emiterii deciziei instanței de apel și instanței de fond, s-au aflat acte false, și anume decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni, prin care s-a dispus corectarea acestor erori, fiind anulate actele care au stat la baza înscrierii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile indicate supra, și anume: extrasul nr. 65 din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08 mai 2003 și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 2713101035 din 03 decembrie 2003 eliberat pe numele Alexandrei Ceban și că, pe faptul prezentării probelor false în instanța de judecată s-a inițiat o cauză penală, urmînd a fi identificate și trase la răspundere persoanele vinovate. La examinarea cauzei în prima instanță și în instanța de apel nu a participat, deoarece o altă persoană deținea funcția de primar.

Prin referința din 11 februarie 2016, reprezentantul – avocatul Harea Dumitru în interesele Elenei Demean a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil, considerînd că, recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC, deoarece recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica ilegalitatea deciziei instanței de apel și a formulat doar critici.

Verificînd în limitele invocate în recurs legalitatea deciziei atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina pentru rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele pricinii rezultă că, înaintînd acțiunea în judecată împotriva Consiliului și Primăriei Cîrnățeni raionul Căușeni, intervenient accesoriu Damean Valeriu, Demean Elena a solicitat obligarea Primăriei și Consiliului sătesc Cîrnățeni raionul Căușeni să execute decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni, cît și anexa nr. 1 parte integrală la aceasta, cu eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Demean Elena, asupra bunului imobil identificat nr. cadastral 2713101035, cu suprafața de 0,2086 ha.

S-a constatat că, prin decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni, s-a dispus corectarea acestor erori, fiind anulate actele care au stat la baza înscrierii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile indicate supra, și anume: extrasul nr. 65 din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08 mai 2003 și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 2713101035 din 03 decembrie 2003, eliberate pe numele Alexandrei Ceban (f.d.7).

Potrivit anexei nr. 1 la decizia nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la lista persoanelor fizice care necesită corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni, semnat de președintele ședinței și contrasemnată de secretarul consiliului local, s-a indicat pînă la corectare Ceban Alexandra Macar, cu nr. cadastral 2713101035, suprafața de 0,2007 ha și APL - cu nr. cadastral 2713101097, suprafața de 0,0079 ha – după corectare Demian Elena Macar, cu suprafața de 0,2086 ha, nr. cadastral 2713101035 (f.d. 8).

Iar, potrivit unei alte anexe nr. 1 la decizia nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la lista persoanelor fizice care necesită corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni, semnată de președintele ședinței și contrasemnată de secretarul consiliului local, s-a indicat pînă la corectare Ceban Alexandra Macar, cu nr. cadastral 2713101035, suprafața de 0,2007 ha și Damian Valeriu Ștefan - cu nr. cadastral 2713101097, suprafața de 0,0079 ha – după corectare Damian Elena Macar, cu suprafața de 0,2086 ha, nr. cadastral 2713101035 (f.d. 33).

La 03 noiembrie 2014 s-a adresat Consiliului și Primăriei satului Cîrnățeni raionul Căușeni cu cerere prealabilă privind executarea deciziei Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 și anexei nr. 1 parte integrală la aceasta și eliberarea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Demean Elena, asupra bunului imobil nr. cadastral 2713101035, cu suprafața de 0,2086 ha, însă fără răspuns.

La fel, s-a stabilit că, prin decizia Primăriei Consiliului sătesc Cîrnățeni nr.3/3 din 20 august 1996 cu privire la repartizarea lotului de pămînt pentru construcție, s-a decis alocarea lotului de pămînt în mărime de 1 ar din suprafața de pămînt a cet. Ciobanu Alexandra Macarie cetățeanului Damian Valeriu Ștefan pentru construcția și deschiderea unității comerciale (f.d. 42).

Potrivit actului Primarului satului Cîrnățeni de verificare și alegerea terenului pentru construire din 06 august 1997, a fost suspus verificării magazinul alimentar din satul Cîrnățeni, raionul Căușeni, conform Planului general a satului, situat pe traseul Căușeni-Plop-Știubei, cu dimensiunea de 13 x 7 m (f.d. 43-44).

Așadar, la materialele pricinii se regăsesc procesul-verbal de recepție la terminarea lucrărilor nr. 38 din 04 septembrie 1997 privind lucrarea - magazinul alimentar și procesul-verbal de recepție finală nr. 38 din 04 septembrie 1997 privind obiectul - magazinul mărfuri de larg consum, situat în satul Cîrnățeni, raionul Căușeni (f.d.45-46).

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia, obligînd Consiliul sătesc Cîrnățeni raionul Căușeni să execute integral decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 și anexa nr. 1 la aceasta și să elibereze titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Elenei Demean pentru terenul identificat nr. cadastral 2713101035, cu suprafața de 0,2086 ha.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Demean Valeriu a contestat-o cu apel.

Judecînd apelul declarat de către Demean Valeriu, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia respingerii acestuia, menținînd hotărîrea primei instanțe, considerînd că, prima instanță corect a reținut că, deși autoritatea publică locală, în persoana Primarului satului Cîrnățeni potrivit deciziei Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni, a dispus corectarea acestor erori, fiind anulate actele care au stat la baza înscrierii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile indicate supra, și anume: extrasul nr. 65 din Registrul de evidență a gospodăriilor din 08 mai 2003 și titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 2713101035 din 03 decembrie 2003 eliberat pe numele Alexandrei Ceban, nu a purces la executarea

acesteia în partea eliberării titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren pe numele Elenei Demean.

Dînd apreciere materialului probator al pricinii, instanța de recurs conchide că, Curtea de Apel Chișinău a încălcat normele de drept procedural, neobligînd părțile care dispun de actele administrative respective, să le prezinte în ședința de judecată în original sau copii autentificate și de a prezenta probe și alte date importante pentru soluționarea pricinii, respectiv, a fost lipsită de posibilitatea de a se expune asupra înscrisurilor prezentate de părți, care sunt diferite după conținut.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege și nici un fel de probe nu au pentru instanță judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra argumentelor invocate de către Damean Valeriu în cererea de apel, precum și materialului anexat la dosar, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

În acest context, instanța de recurs conchide că instanța de apel limitativ s-a expus asupra cererii de apel înaintată de către Damean Valeriu, fără a se pronunța asupra tuturor aspectelor importante, apreciind într-un mod arbitrar probele prezentate, fapt ce indică că apelul a fost judecat superficial, ce constituie încălcarea normelor de drept procedural.

În speță, important este faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz, în coroborare cu cadrul legal aplicabil speței.

Prin prisma normelor procedurale enunțate, precum și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în

vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Totodată, instanța de recurs reține că instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei nu au ținut cont și de prevederile art. 138 CPC, care indică expres că înscrisul se depune în original sau în copie autenticată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele pricinii trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

Contrar normei citate, din materialul probator al cauzei rezultă, că toate înscrisurile, care au fost puse la baza emiterii hotărârii judecătorești, inclusiv și decizia Consiliului sătesc Cîrnățeni nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni (f.d.7), anexa nr. 1 la decizia nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la lista persoanelor fizice care necesită corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni (f.d. 8) și anexa nr. 1 la decizia nr. 1/12 din 12 martie 2008 cu privire la lista persoanelor fizice care necesită corectarea erorilor comise în timpul înregistrării masive a imobilelor în satul Cîrnățeni (f.d. 33), care a constituit drept probă de bază, sunt xerocopii neautentificate, motiv din care instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune asupra autenticității conținutului acestora și de a verifica legalitatea deciziei supuse recursului.

Mai mult ca atât, instanța de recurs relevă că, la materialul probator al pricinii lipsesc extrasul nr. 65 din registrul de evidență a gospodăriilor din 08 mai 2003 și titlul de autentificare nr. 2713101035 din 03 decembrie 2003, care demonstrează după Ceban Alexandra dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile litigioase și care au fost anulate prin actul administrativ solicitat a fi executat.

În atare situație, având ca bază dispozițiile art. 118 alin. (5) CPC, care acordă instanței judecătorești (judecătorului) dreptul de a propune părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor, instanța, întru stabilirea unor fapte, urma să propună părților prezentarea înscrisurilor necesare în original sau în copii autentificate în modul stabilit.

În contextul dat, instanța de recurs reține că circumstanțele menționate nu au fost apreciate nici într-un mod de instanța de apel.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Damean Valeriu.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Demean Elena împotriva Consiliului și Primăriei Cîrnățeni raionul Căușeni, intervenient accesoriu Damean Valeriu cu privire la contestarea actului administrativ, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Valentina Clevadi